

Anmeldelse af Benedicta Pécseli

Mental oprydning som generationsportræt

Rapport fra en gulvspand hed en roman af den svenske forfatter Maja Ekelöf. Den udkom i 1970 på dansk og viste verden set fra en rengøringsassistents synsvinkel. Fortælleren beretter om sit hårde og til tider trøstesløse arbejde, sit liv som enlig mor og om sine tanker om verdenssituationen, alt sammen fortalt til en dagbog. Verden var den gang under forvandling, de privilegeredes status og magt blev forstyrret og bogen var et eksempel på, at nu kunne en relevant og betydningsbærende tilgang til verden komme fra det underste lag, fra en gulvspands højde.

Det, som ledte frem til 1968 og hvad der fulgte efter, har haft jubilæum. I 2018 fejrede vi 50-året for '68, og erindringskrifter fra personer, der deltog i datidens bevægelser, udkommer i disse tider. Steen Bille Larsen, der har været nationalbibliotekar, har skrevet sine memoirer *I venstrefløjens øje – mit liv som fuldtidsaktivist i 60'erne*, Søs Marie Serup – kendt som politisk rådgiver og tv-kommentator, har i *Da kvinder tog magten* samlet otte kvindelige politikere og ladet deres stemmer belyse ændringer i det politiske rum ud fra anekdoter, fortællinger, refleksioner og hændelsesforløb. Og for at nævne endnu en antologi, så har Kirsten Junge og Ove Lund indsamlet og redigeret fortællinger fra 29 personer, der var aktive i de begivenhedsrige år. Titlen er: *Stemmer fra 68, 68'ernes egne fortællinger*. Kirsten Junge mærkede på sin egen krop begrænsningerne for kvinder i sin ungdom og måtte kæmpe for at få uddannelse og følge sine egne mål. Hun blev den første kvindelige uddannelses- og arbejdsmarkedsrådgiver i LO. Ove Lund er psykolog og iværksætter og har lagt forlag til udgivelsen af *Stemmer fra 68*. Antologien blev rost i Politiken for de mange fortællinger om hverdagslivet for bevægelsens medlemmer og sablet ned i Arbejderen for sit fokus på burgøjserne og mangel på gulvspande, for nu at sige det kort.

Det er ikke kun 1968 og 68'erne, der behandles i biografier, jeg vil snarere sige, at nu er turen kommet til 68'erne selv, for det har længe været moderne at skrive sine erindringer blandt såkaldt almindelige mennesker. Og man behøver ikke længere være gammel for at have et liv at berette om. Fodboldstjerner og andre omkring de 30 år har masser på hjerte. Der er så mange på biografi-markedet, at forlagene ikke kan følge med. En skov af mikro- og undergrundsforlag skyder op, og her kan de – af de etablerede forlag afviste bøger – udkomme. En bekendt til mig har betalt hvad der svarede til min daværende månedsløn før skat for at få trykt sine memoirer, og det førte vist nok til et salg af 4-5 stykker, trods det at bogen var blevet anmeldt i et relevant tidsskrift.

Mange skriver til skrivebordsskuffen og andre skriver drevet af drømmen om at blive en læst og anerkendt forfatter. Mange af de små forlag er skabt af idealister, der vil give plads til avantgarden, andre forlag er som en helt almindelig forretning, der skal skabe ar-

bejdspladser og generere et vist overskud til ejerne. Forfatterne gambler med deres bøger og penge, for kun et fåtal kommer gennem nåleøjet – til anmelderne, til boghandlerne eller til læserne.

Den erindringsbog, der bliver anmeldt her, er skrevet af Eva Marianne Thune Jacobsen og er udgivet af Forlaget Mellemsgaard, et såkaldt medudgiverforlag, hvor forfatterne kan få hjælp til redigering, korrektur, opsætning mm. Ifølge et læserbrev i Politiken i begyndelsen af februar 2019 skriver Eva Thune Jacobsen, at hun har fået professionel redaktionel hjælp til sine erindringer. Jeg skønner, at en del af hjælpen kan være gået til korrekturlæsning. Jeg er ikke stødt på hverken stavfejl eller grammatiske bommerter.

Forlaget udgiver cirka 300 bøger om året, heraf er cirka 125 skønlitteratur, hvor Gyldendals niveau er cirka 100. De 100 fra Gyldendal bliver købt af bibliotekerne, mens Mellemsgaard ikke indgår på top-10 over indkøbte bøger. Ifølge Politikens dækning af forholdene (24. januar 2019) er forfatterne, der udgiver hos Mellemsgaard tilfredse med den hurtige reaktion fra forlaget og så med det forhold, at deres store arbejde kommer på tryk.

Thune Jacobsen har givet sine erindringer titlen *Rapport fra et kvindeunivers 1945-2015*. Hun kalder bogen et generationsportræt suppleret med subjektive kommentarer til tiden. Hun er uddannet kultursociolog og som sådan fagligt klædt på til at give læserne viden om en generation i et kvindeunivers.

Hendes begrundelse for at skrive er: ”[..] fandt jeg på at skrive mine erindringer, som jeg mente kunne være interessant for min familie, når jeg ikke var her mere. Jeg var da også helt sikker på, at det ville være rigtigt spændende for hele den danske befolkning at læse om mit liv og levned. Udover selviscenesættelsen og de store tanker om min egen persons betydning er der ikke nogen tvivl om, at det har været rigtig god terapi for mig at dykke ned i mit liv og prøve at huske, hvad der har været rart og godt og få styr på, hvad jeg egentlig har brugt mit liv på. At rapportere blev for mig den mentale oprydning, som fik mig ud af en spirende depression.” (s. 289)

Og huske, det kan Eva Thune Jacobsen. Jeg ville give en halv arm for bare tilnærmelsesvis at kunne huske så meget og at kunne genskabe så mange begivenheder og deres kontekster. Thune Jacobsen har været omkring, både i ungdomsop-

rørets forskellige miljøer, i uddannelsesverdenen og hvad angår karrieren, har hun gjort sig gældende i Mellemamerika og i Danmark. I jagten på kærlighed har hun mødt mange mennesker og også her er hendes hukommelse skarp. Hvis erindring for andre går ud på at glemme og fortrænge, så er Thune Jacobsen stærk og ser minderne ret i øjnene. Jeg selv håber, at den fortræd jeg har gjort andre undervejs og de urimeligheder, som jeg har udsat andre for, er blevet fortrængt eller glemt igennem årene.

De godt 350 sider er inddelt i tematiske kapitler, en slags oprydning i et liv, når det skal betragtes bagfra. Først et kapitel om den uretfærdige behandling af hendes farfar, justitsminister under 2VK, Eigil Thune Jacobsen. Dernæst et kapitel om ungdommen, uddannelserne, om rødstrømpetilværelsen og kollektiverne, om arbejdsliv, om jagten på kærlighed herunder ægteskabet med en Vietnamveteran, om arbejdet i Nicaragua og rejseoplevelser, om politik og afslutningen vies til livet som pensionist. I Epilogen præsenteres læseren for familiens hemmelighed – *spoiler alert* – nemlig at faderen havde været bigamist og at enebarnet Eva havde en halvbror og derved fik et stort ønske opfyldt, nemlig at få en søskende. Denne hændelse giver anledning til et argument mere for nedfældelsen af livsforløbet: ”Jeg håber, at min fortælling kan inspirere læsere til selv at undersøge og reflektere over egen baggrund og på den måde at lære sig selv bedre at kende og komme overens med tilværelsens skuffelser og sorg.” (s. 311)

Hvert kapitel indledes med et tilbageblik; en slags sammenfatning, hvor emnet hegnes ind og de subjektive kommentarer tilføjes. Disse tilbageblik tager lidt af spændingen fra læsningen af kapitlet, men selvfølgelig er det en læse-støtte, fordi de skaber overblik. Vi kender fidusen fra en undergenre inden for krimigenren, hvor vi fra første kapitel ved, hvem morderen er. Det, som er en motor for læsningen, er måden, detektiven opklarer mordet på. Men hvis opklaringsprocessen ikke er lige så interessant som selve mordet, er læseren sat til at kede sig.

Den tematiske inddeling er hensigtsmæssig, idet man har en ledetråd at forholde sig til igennem de mange oplevelser og hændelser, der indgår i temaet. Det er uhensigtsmæssigt, fordi så mange detaljer, informationer, navne med mere skal gentages.

Eva Thune Jacobsen har levet i en spændende tid, i efterkrigstiden, hvor mange kulturelle og politiske strømninger og modstrømninger skabte forandrin-

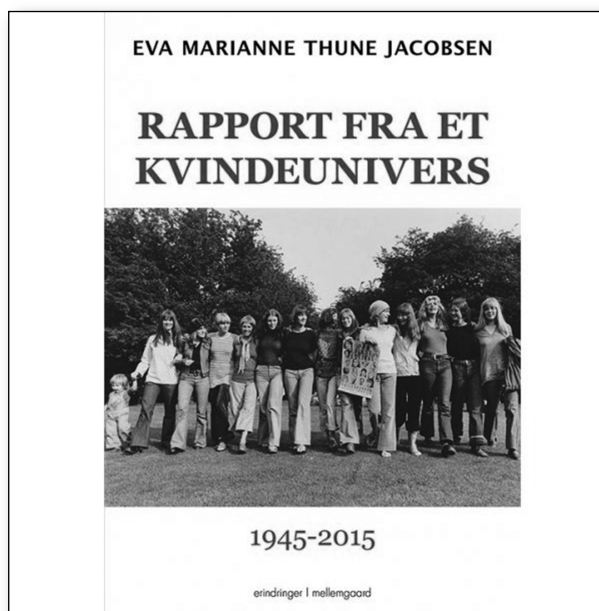
ger, som sådan en som jeg selv, 10 år yngre end forfatteren, har nydt godt af. Hun er det levede eksempel og den levende iagttagelse til at berette om historiens gang, om forandringerne og om bevægelsernes energi og motiver. Enhver samfundsforskers drøm – og det må også gælde for kultursociologer – er at fange eksemplerne, hvorfra man kan sige og forstå noget alment. Thune Jacobsen er detaljesikker; hun husker personer, deres navne, adresser og tidspunkter. Hun har en sammensat uddannelse, hun har rejst, boet på mange måder, været enlig mor og været med til at sætte politiske dagsordener.

Spørgsmålet er, om dette referat af et liv ud fra 12 temaer er en rapport om et kvindeunivers, eller om det er en rapport fra én kvinde; fra en stemme i flokken, der tager sin plads da døningerne har lagt sig.

Selvbiografien har man kendt til siden 400 år efter vor tidsregning, hvor traditionen med bekendelse og skriftemål sættes i gang. I renaissance bliver det et spørgsmål om selverkendelse. Nu bliver beretteren i stand til at konfrontere sig med sin egen sjæl uden den angst, der gør Gud nødvendig som støtte. Forfatterne benytter sig af kronologiske redegørelser for levnedsløb. Med det modernes gennembrud får selvbiografien historisk karakter. Den person, der drejer sig om, bliver sit ansvar bevidst som historiens informant og forstår sit liv som en del af og i den større sammenhæng. Erindring er en sammenfletning af fortolkning og fortælling, hvor biografistens liv sandsynliggøres som et udviklingsforløb. Summarisk kan vi sige, at skriftemålet, selverkendelsen og retfærdiggørelsen smelter sammen i den moderne erindringslitteratur.

Eva Thune Jacobsens erindringer trækker på alle elementer. Hun fører logbog over livets hændelser. Hun skriver og bekender, at hun har levet – med det gode og under det onde, med glæde og med sorg. Hun erkender sig selv som et både sårbart og stærkt menneske, og hun retfærdiggør sine oplevelser med værdidomme, idet oplevelser, egen karriere, chefer, samarbejdspartnere, kollektivist, elskere, kærester og meget andet og mange andre får stjerner eller minusser i den implicite karakterbog.

Sigmund Freud udviklede i slutningen af 1800-tallet den psykoanalytiske metode, hvis mål er at etab-

Eva Marianne Thune Jacobsen:
**RAPPORT FRA ET KVINDEUNIVERS
1945-2015. ERINDRINGER.**
Forlaget Mellelgaard, 2018.
367 rigt illustrerede sider. Kr. 229.

lere en selvbiografi, hvor brudstykker af historier, der både er uforståelige og uholdelige, bliver sammenhængende og acceptable at leve med. I erindringsbogen *Rapport fra et kvindeunivers* fremstår historierne sammenhængende og læseren forstår, at de er blevet acceptable for forfatteren at leve med. Så har projekt udgivelse på Forlaget Mellelgaard gjort nytte. Skrive- og udgivelsesarbejdet med autobiografien har erstattet den freudianske divan, pengene til redaktionel hjælp er givet godt ud. Om historierne inspirerer andre til at gøre det samme, om hele den danske befolkning vil få en bedre forståelse af en kvindegeneration og om alle vil have glæde af at afdække sin familiehommelighed, er jeg ikke lige så sikker på.